

Orchestre des Champs-Élysées, Collegium Vocale Gent, Christina Landshamer, Maximilian Schmitt, Rudolf Rosen & Philippe Herreweghe

Een levendige creatie van leven

23 maart 2014

Bozar, Brussel

Door Hildegart Maertens | Toegevoegd op 24 maart 2014

Een niet te missen hoogtepunt in de verjaardagseditie van het Klara-festival was Philippe Herreweghe's aanpak van het onvolprezen meesterwerk 'Die Schöpfung'. Het Collegium Vocale Gent en het Orchestre des Champs-Élysées, naast drie internationale solisten, stonden garant voor een topuitvoering van Haydns late vrucht.

'Die Schöpfung' is een grootschalig werk voor twee sopranen, tenor, twee bassen, koor en ensemble. Het werk duurt snel anderhalf uur en bestaat uit drie delen. Haydn probeerde in de eerste twee delen van het oratorium de genesis in muziek te vatten. Inderdaad hoort men dat er in het begin slechts chaos is: de elementen bewegen langzaam in het duister. Maar God scheidt licht van donker, wat bij Haydn een spectaculair muzikaal moment oplevert. Daarna volgt de toehoorder de voltooiing van Gods werk over de zes dagen, verhaald door de engelen Gabriel, Uriel en Raphael. In het derde deel, muzikaal toch het mindere van de twee voorgaande, wordt een idyllisch beeld geschetst van Adam en Eva in de Tuin van Eden.

Geen grote tragiek hier, alleen onschuld, naïviteit, complexeloosheid en dat laat zich in de muziek ook horen. De natuur van het werk is in essentie teder, bijna kinderlijk verwonderd. Het verhaal wordt grotendeels gebracht in recitatieven, terwijl commentaar en reflectie in de aria's en koorpassages zitten. Haydn begon aan het werk in 1796, een jaar na zijn tweede en triomfantelijke Engelandreis. Daar had hij vol bewondering geluisterd naar de oratorio's van Händel (waaronder natuurlijk 'The Messiah') en ook de (Engelstalige) tekst van 'Die Schöpfung' bracht hij mee naar huis. In de periode waarin zijn belangrijkste symfonieën en strijkkwartetten al waren geschreven, begon de componist met des te meer geestdrift en passie aan het werk waarin hij zijn meest diepreligieuze gevoelens kwijt kon. Haydn had iets meer dan zes dagen nodig voor zijn schepping: het voltooid werk ging pas in première in 1799. Algemeen wordt zijn arbeid van lange adem echter aanzien als een van zijn grote meesterwerken, zo niet het grootste.

Philippe Herreweghe (foto: Bert Hulselmans)

De meeste uitvoeringen tegenwoordig zijn conform de historische interpretatieve praktijk. Waar is de tijd van Karajans opname met de Berliner, vergezeld van Janowitz, Wunderlich en Fischer-Dieskau? Doch de gecontroleerdheid en gebalanceerdheid van die jaren ruimen in hedendaagse uitvoeringen meestal plaats voor uitbundige spontaniteit. Het Orchestre des Champs-Élysées speelt op historische instrumenten en is zonder meer geknipt voor dit repertoire. Het koor heeft in 'Die Schöpfung' vooral gevoeligheid nodig, hoewel ook virtuositeit en gewicht. Alle eigenschappen die het onvolprezen Collegium Vocale Gent ten overvloede bezit. En wie anders dan Philippe Herreweghe is de perfecte dirigent om dit in essentie religieuze werk tot volle wasdom te brengen: spitsvondig, met een fenomenaal gevoel voor het metrum van de partituur en het evenwicht feilloos bewarend in de dikwijls energieke interactie tussen orkest en koor?

Herreweghe liet zich in BOZAR overigens omringen door drie geweldige solisten. Maximilian Schmitt heeft die lichte, flexibele en lyrische tenor, zo goed passend bij het klassieke repertoire. Zijn prestatie op de cd-versie van 'Die Schöpfung' met René Jacobs was bijzonder overtuigend; live kon de man daar net niet aan tippen. Hoog gespannen waren ook de verwachtingen voor sopraan Christina Landshamer, die de sopraanpartij uit Mahlers vierde symfonie mocht vertolken op Riccardo Chailly's recente Mahler-cyclus in Leipzig. Haar vertolking vertoonde technisch geen mankementen, maar er ontbrak iets. Bezieling en misschien een tikkeltje luciditeit ontbraken wanneer ze het woord nam. De jonge bas, Rudolf Rosen, heeft tenslotte nog een minder indrukwekkend parcours afgelegd als zijn twee collega's, maar ondanks zijn erg veeleisende rol toonde hij zich als de meest geïnspireerde en overtuigende vocalist. Er zat lijn in al wat hij ondernam en zijn bezwerende dictie gaf 'Die Schöpfung' quasi operateske allures.

Philippe Herreweghe (foto: Bert Hulselmans)

Deze grandioze, van A tot Z doorleefde 'Die Schöpfung' zal achteraf misschien de absolute kroon op de huidige (indrukwekkende!) verjaardagseditie van het Klarafestival blijken. Goed nieuws trouwens voor wie er niet bij was, want deze week nog blijkt Herreweghe het werk in met dezelfde bezetting, zodat al dat moois kan geresavoureed worden!